

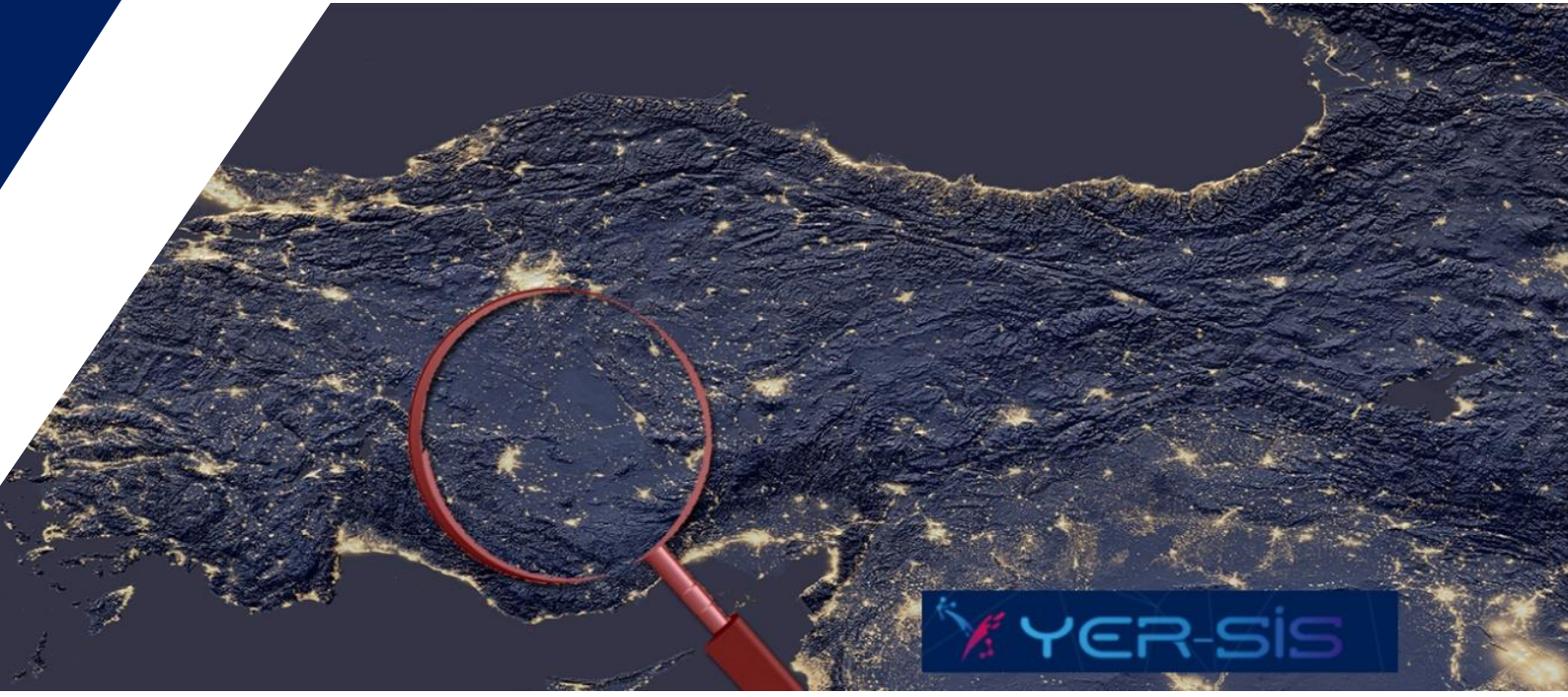

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Mevlana
Kalkınma Ajansı
Development Agency

TÜRKİYE'DE KENTSEL VE KIRSAL YERLEŞİM SİSTEMLERİ ARAŞTIRMASINDA (YER-SİS) TR 52 DÜZEY2 BÖLGESİ KENTSEL HİZMET MERKEZLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

TÜRKİYE'DE KENTSEL VE KIRSAL YERLEŞİM SİSTEMLERİ ARAŞTIRMASINDA (YER-SİS) TR 52 DÜZEY2 BÖLGESİ KENTSEL HİZMET MERKEZLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ

2021
Kasım

**Tüm hakları saklıdır. Bu eserin tamamı ya da bir bölümü, 4110 sayılı Yasa ile değişik 5846 sayılı FSEK. uyarınca kullanılmadan önce hak sahibinden 52. Maddeye uygun yazılı izin alınmadıkça, hiçbir şekilde ve yöntemle islenmek, çoğaltılmak, çoğaltılmış nüshaları yayılmak, satılmak, kiralanmak, ödünç verilmek, temsil edilmek, sunulmak, telli/telsiz ya da başka teknik, sayısal ve/veya elektronik yöntemlerle iletilmek suretiyle kullanılamaz.*

***Bu raporda yer alan değerlendirmeler uzman görüşü olup sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde T.C. Mevlana Kalkınma Ajansı'nın kurumsal görüş ve yaklaşımını yansıtmamaktadır.*

İÇİNDEKİLER

ÇALIŞMANIN AMACI	8
1. TÜRKİYE'DE KENTSEL VE KIRSAL YERLEŞİM SİSTEMLERİ ARAŞTIRMASI (YER-SİS)	8
2. TÜRKİYE'DE KENTSEL VE KIRSAL HİZMET MERKEZLERİ	8
3. TR52 DÜZEY2 BÖLGESİ KENTSEL HİZMET MERKEZLER	9
3.1. TR52 Düzey2 Bölgesi Bütünleşik Kentsel Hizmet Merkezleri	9
3.2. TR52 Düzey2 Bölgesi Kentsel Hizmet Merkezleri.....	10
3.2.1. TR52 Düzey2 Bölgesi Ortaöğretimde Kentsel Hizmet Merkezleri	10
3.2.2. TR52 Düzey2 Bölgesi Yükseköğretimde Kentsel Hizmet Merkezleri	11
3.2.3. TR52 Düzey2 Bölgesi Sağlık Kentsel Hizmet Merkezleri	12
3.2.4. TR52 Düzey2 Bölgesi Ticari Kentsel Hizmet Merkezleri	13
3.2.5. TR52 Düzey2 Bölgesi Kargoda Kentsel Hizmet Merkezleri.....	14
3.2.6. TR52 Düzey2 Bölgesi Ulaşım Sektörü Kentsel Hizmet Merkezleri	15
3.2.7. TR52 Düzey2 Bölgesi İletişim Sektörü Kentsel Hizmet Merkezleri	16
4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	18
5. KAYNAKÇA.....	24

TABLÖLAR

Tablo 1 Kentsel Hizmet Merkezleri ve Dereceleri	9
Tablo 2 Türkiye'de Kentsel Ve Kırsal Hizmet Merkezleri Araştırmasında TR52 Bölgesi İlçeleri.....	19

HARİTALAR

Harita 1 TR52 Düzey2 Bölgesi Bütünleşik Kentsel Hizmet Merkezleri	9
Harita 2 TR52 Düzey2 Bölgesi Ortaöğretimde Kentsel Hizmet Merkezleri (İl Merkezleri)	10
Harita 3 TR52 Düzey2 Bölgesi Ortaöğretimde Kentsel Hizmet Merkezleri (Diğer ilçeler)	11
Harita 4 TR52 Düzey2 Bölgesi Yükseköğretimde Kentsel Hizmet Merkezleri (İl Merkezleri)	11
Harita 5 TR52 Düzey2 Bölgesi Yükseköğretimde Kentsel Hizmet Merkezleri (Diğer ilçeler)	12
Harita 6 TR52 Düzey2 Bölgesi Sağlık Kentsel Hizmet Merkezleri (İl Merkezleri)	12
Harita 7 TR52 Düzey2 Bölgesi Sağlık Kentsel Hizmet Merkezleri (Diğer ilçeler)	13
Harita 8 Düzey2 Bölgesi Ticari Kentsel Hizmet Merkezleri (İl Merkezleri)	13
Harita 9 TR52 Düzey2 Bölgesi Ticari Kentsel Hizmet Merkezleri (Diğer ilçeler).....	14
Harita 10 TR52 Düzey2 Bölgesi Kargoda Kentsel Hizmet Merkezleri (İl Merkezleri)	14
Harita 11 TR52 Düzey2 Bölgesi Kargo Kentsel Hizmet Merkezleri (Diğer ilçeler)	15
Harita 12 Bölgesi Ulaşım Sektörü Kentsel Hizmet Merkezleri (İl Merkezleri)	15
Harita 13 TR52 Düzey2 Bölgesi Ulaşım Kentsel Hizmet Merkezleri (Diğer ilçeler)	16
Harita 14 TR52 Düzey2 Bölgesi İletişim Sektörü Kentsel Hizmet Merkezleri (İl Merkezleri)	16
Harita 15 TR52 Düzey2 Bölgesi İletişim Kentsel Hizmet Merkezleri (Diğer ilçeler)	17
Harita 16 2014- 2023 Bölge Planı'nda Belirlenen Konya-Karaman Bölgesi Alt Bölge Merkezleri	18
Harita 17 Yer-Sis Yerleşim Bazında Hizmet Bölgeleri – Akşehir İlçesi	20
Harita 18 Yer-Sis Yerleşim Bazında Hizmet Bölgeleri – Ereğli İlçesi	21
Harita 19 Yer-Sis Yerleşim Bazında Hizmet Bölgeleri – Beyşehir ve Seydişehir İlçeleri	22
Harita 18 Yer-Sis Yerleşim Bazında Hizmet Bölgeleri – Ermenek İlçesi	23

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmada Türkiye’de Kentsel ve Kırsal Yerleşim Sistemleri Araştırması (YER-SİS) Projesi kapsamında yapılan analiz çalışmaları esas alınarak TR52 Düzey 2 bölgesi için bir değerlendirme yapılmıştır.

Çalışmanın amacı Türkiye’de Kentsel ve Kırsal Yerleşim Sistemleri Araştırması (YER-SİS) Projesi kapsamında bölgemiz için önemli olan proje çıktılarının farkındalığının artırılarak diğer paydaşlarca kullanılmasının yaygınlaştırılmasıdır.

1. TÜRKİYE’DE KENTSEL VE KIRSAL YERLEŞİM SİSTEMLERİ ARAŞTIRMASI (YER-SİS)

Ülkemizde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda ve Kalkınma Ajansları ile işbirliği halinde hazırlanan Kentsel Ve Kırsal Yerleşim Sistemleri Araştırması (Yer-Sis) Türkiye’deki mevcut yerleşim sistemini ve yerleşimler arası ilişkileri yeni dinamikler çerçevesinde tanımlamayı amaçlamaktadır. Araştırma önemli ölçüde saha çalışmalarına dayandığı için oldukça güncel ve güvenilir veriler sunmaktadır. Mekânsal düzeyde gerekli kamu politikalarının oluşturulmasına temel teşkil edecek niteliktedir. Bu çalışmanın detayları için <https://yersis.gov.tr/web/#> sitesi ziyaret edilebilir. Çalışma kapsamında 3 temel analitik rapor üretilmiştir. Bunlar;

- Türkiye’de Kırsal Yerleşimler Saha Çalışması Raporu
- İller ve Bölgeler Arası Sosyo-Ekonomik Ağ İlişkileri Raporu
- Türkiye’de Kentsel ve Kırsal Hizmet Merkezleri Raporu (2020)’ dur.

Bu çalışmada Türkiye’de Kentsel ve Kırsal Hizmet Merkezleri çalışmasında Konya Karaman illeri detaylı olarak ele alınmış farklı sektörler ele alınarak bölgedeki hizmet merkezleri incelenmiştir.

2. TÜRKİYE’DE KENTSEL VE KIRSAL HİZMET MERKEZLERİ

Kentsel Ve Kırsal Yerleşim Sistemleri Araştırması (Yer-Sis) çalışmasının bir alt analizi niteliğinde olan bu çalışmada Türkiye’deki kentsel ve kırsal yerleşim birimleri birbirleri ile olan ilişkileri, bu ilişkilerin yoğunluğu, hizmet verme büyüklükleri ve bu büyüklüklerin etki alanları ortaya konularak dinamik mekânsal politikaların oluşturulmasına katkı sağlamıştır.

Türkiye’de Kentsel ve Kırsal Hizmet Merkezleri çalışmasının hizmet edeceği temel alanlar aşağıda belirtilmiştir.¹

- Ulusal ve bölgesel kalkınma politika ve stratejilerine katkı sağlamak,
- Kırsal kalkınma politika ve stratejilerine katkıda bulunmak,
- Kamu ve özel sektörün yatırım karar süreçlerine destek sağlamak,
- Tespit edilen fonksiyonel ilişkiler ile kent ve kır tanımının belirlenme sürecine katkı sağlamak,
- Kentsel ve kırsal yerleşimlerin etki alanlarını belirleyerek kamu kesimi ve mahalli idarelerin hizmet sunumu etkinliğini artıracak uygulamalara destek sağlamak,
- Hukuki düzenlemelerle idari statüleri değişen yerleşimlerin mekânsal yerleşim sistemi içindeki durumlarını tespit etmek

¹ Türkiye’de Kentsel ve Kırsal Hizmet Merkezleri Raporu (2020)

3. TR52 DÜZEY2 BÖLGESİ KENTSEL HİZMET MERKEZLER

Yer-Sis çalışmasında kentsel hizmet merkezlerinin belirlenmesinde ortaöğretim, yükseköğretim, sağlık, ticaret, ulaşım, iletişim ve kargo değişkenleri kullanılmıştır.

Kentsel hizmet merkezi derecelerinin belirlenmesinde çeşitli merkezlilik ölçütleri geliştirilmiş ve 7 adet temel düzey ile bunların alt kademe düzeyleri ortaya konmuştur.

Kentsel hizmet merkezi derecelerine göre ülkemizde en gelişmiş İstanbul 7. Derece gelişmiş kent merkezi olarak en üst basamakta yer almaktadır. İstanbul'u sırasıyla Ankara, İzmir, Bursa, Adana ve Konya izlemektedir. Bölgemiz illerinden Konya merkez çalışmada 6. Sırada ve 5A gelişmiş kent merkezi konumundadır.

En gelişmiş En az gelişmiş	7
	6A
	6B
	5A
	5B
	4A
	4B
	3A
	3B
	2A
	2B
	1A
	1B

Tablo 1 Kentsel Hizmet Merkezleri ve Dereceleri

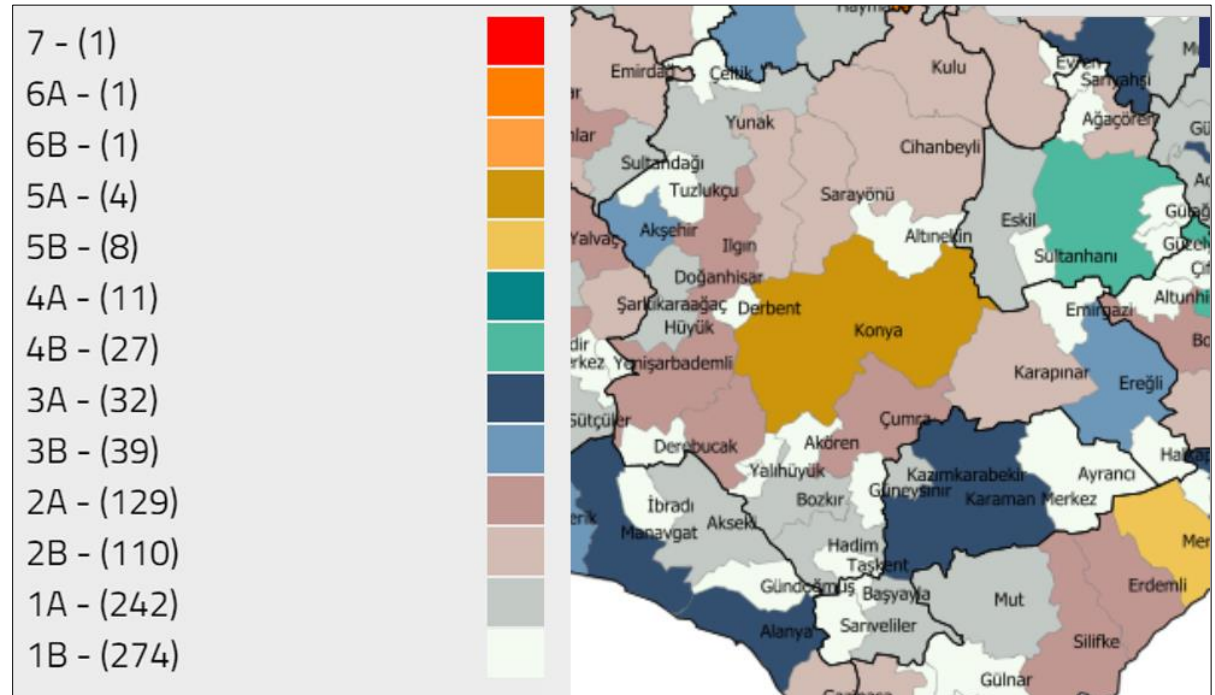
1	İstanbul Merkez	7
2	Ankara Merkez	6A
3	İzmir Merkez	6B
4	Bursa Merkez	5A
5	Adana Merkez	5A
6	Konya Merkez	5A

Kaynak : 1 Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Hizmet Merkezleri Raporu (2020)

3.1. TR52 Düzey2 Bölgesi Bütünleşik Kentsel Hizmet Merkezleri

Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Hizmet Merkezleri çalışmasında daha önce belirlenen 7 farklı alt hizmet merkezinin genelleştirilmiş skorları esas alınarak yapılan analiz ile birlikte yerleşim yerlerinin Bütünleşik Kentsel Hizmet Merkezleri düzeyleri belirlenmiştir. Bu yedi değişken saha çalışmasında elde edilen ortaöğretim, yükseköğretim, sağlık, ulaşım, ticaret, kargo ve iletişim sektörlerine yönelik verilerden elde edilmiştir.

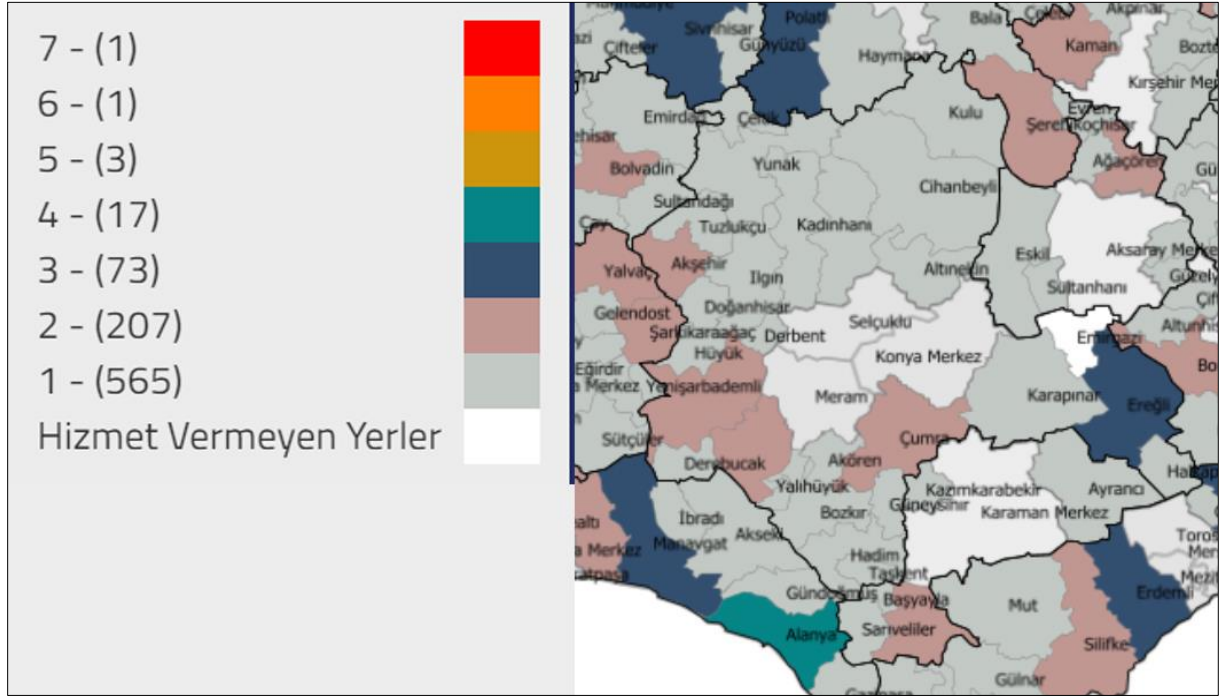
Harita 1 TR52 Düzey2 Bölgesi Bütünleşik Kentsel Hizmet Merkezleri

Kaynak: <https://yersis.gov.tr/web/#>

Konya'da ayrıca ortaöğretimde Akşehir, Seydişehir, Çumra ve Beyşehir ilçeleri ile Karaman İli Ermenek ilçesi 2. Derece; Ereğli ise 3. Derece Kentsel Hizmet Merkezi özelliğine sahiptir.

Harita 3 TR52 Düzey2 Bölgesi Ortaöğretimde Kentsel Hizmet Merkezleri (Diğer ilçeler)

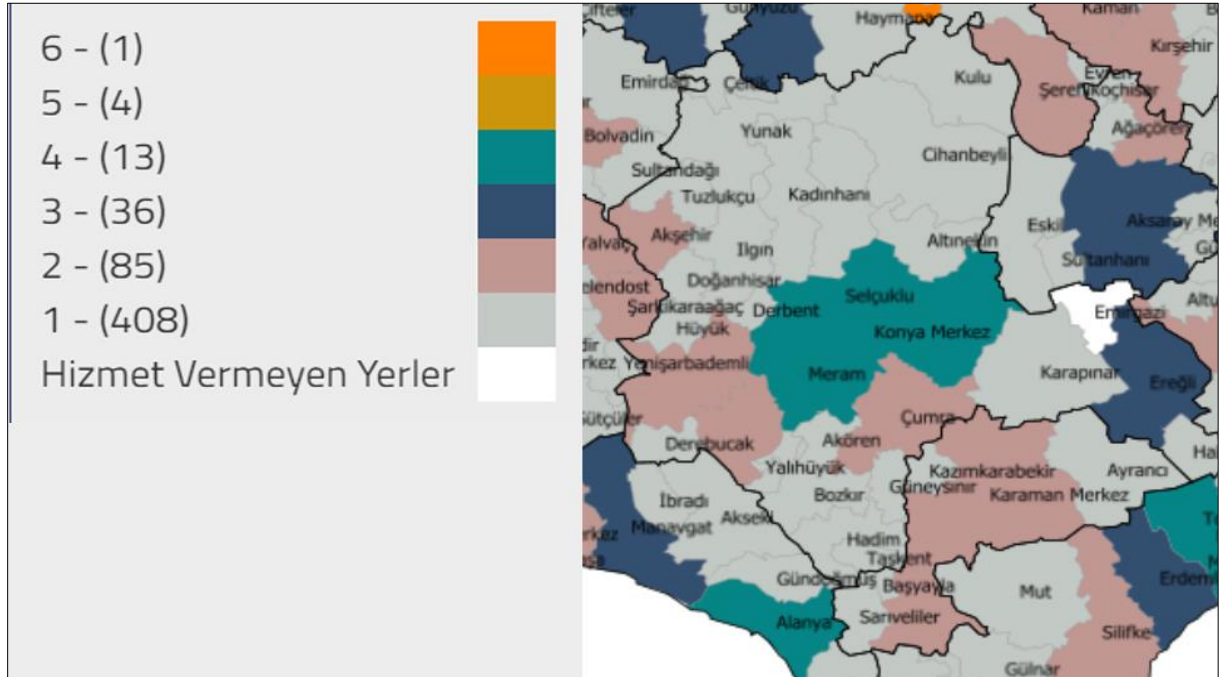

Kaynak: <https://yersis.gov.tr/web/#>

3.2.2. TR52 Düzey2 Bölgesi Yükseköğretimde Kentsel Hizmet Merkezleri

Yükseköğretimde Kentsel Hizmet Merkezlerinin belirlenmesinde Milli Eğitim Bakanlığının yükseköğretimde ikamet edilen yerden eğitim hizmetinin alındığı yerleşime göre öğrenci sayısı akışı esas alınmıştır. Buna göre bölgemizde Konya il merkezini oluşturan Karatay, Selçuklu ve Meram ilçelerinin 4. derece yükseköğretimde kentsel hizmet merkezi olduğu görülmektedir.

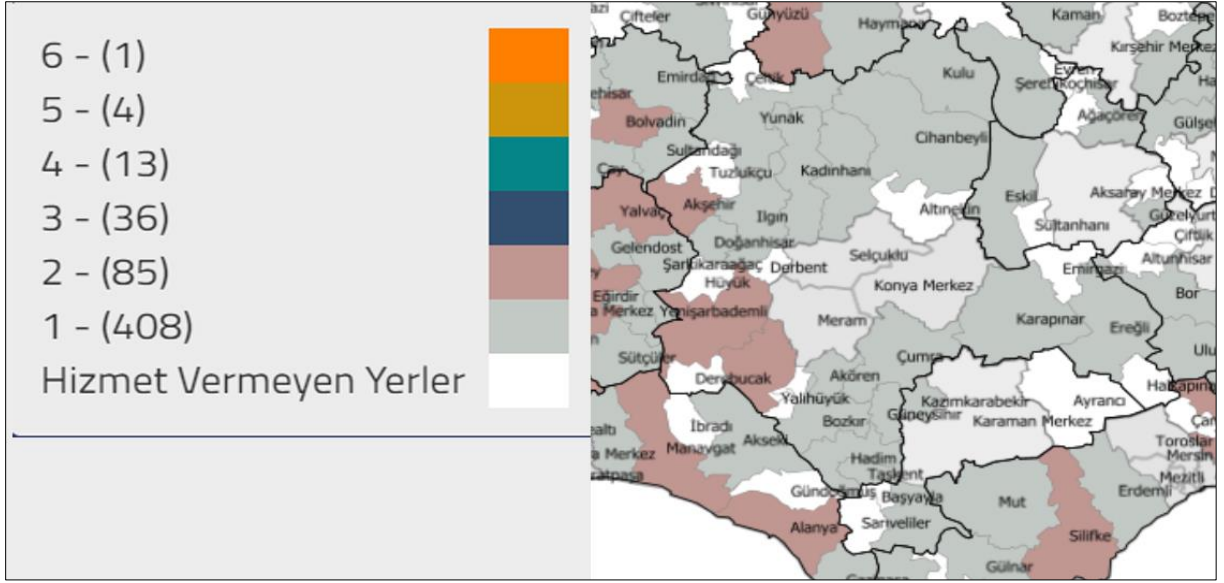
Harita 4 TR52 Düzey2 Bölgesi Yükseköğretimde Kentsel Hizmet Merkezleri (İl Merkezleri)

Kaynak: <https://yersis.gov.tr/web/#>

Konya'da ayrıca yükseköğretimde Ereğli ise 3. Derece Akşehir, Seydişehir ve Beyşehir ilçeleri 2. Derece Kentsel Hizmet Merkezi özelliğine sahiptir.

Harita 5 TR52 Düzey2 Bölgesi Yükseköğretimde Kentsel Hizmet Merkezleri (Diğer ilçeler)

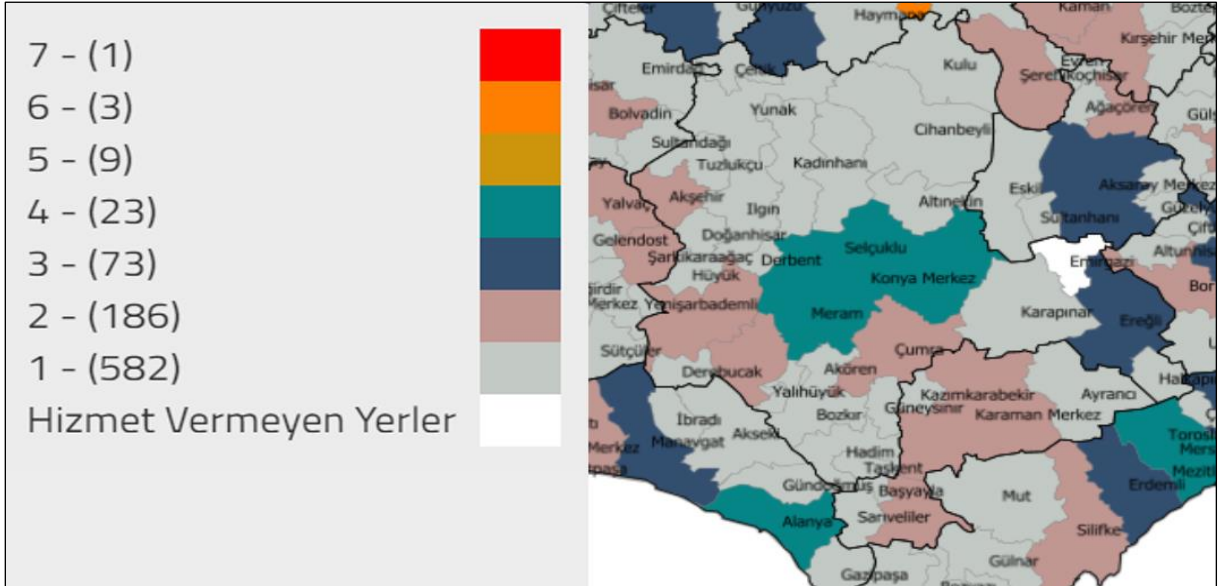

Kaynak: <https://yersis.gov.tr/web/#>

3.2.3. TR52 Düzey2 Bölgesi Sağlık Kentsel Hizmet Merkezleri

TR52 Düzey2 Bölgesi Sağlık Kentsel Hizmet Merkezleri analizinde Sağlık Bakanlığının kişinin ikamet yeri ile sağlık kurumuna başvuru yeri bilgisi kullanılarak kişi sayısına göre sağlıkta akış verisi (2018-2019) elde edilmiştir.² Çalışmaya göre Konya İl merkezinin oluşturan Selçuklu, Meram ve Karatay ilçeleri ülkemizde 4. Derece Karaman İl merkezi ise 2. derece sağlık hizmet merkezi konumundadır.

Harita 6 TR52 Düzey2 Bölgesi Sağlık Kentsel Hizmet Merkezleri (İl Merkezleri)

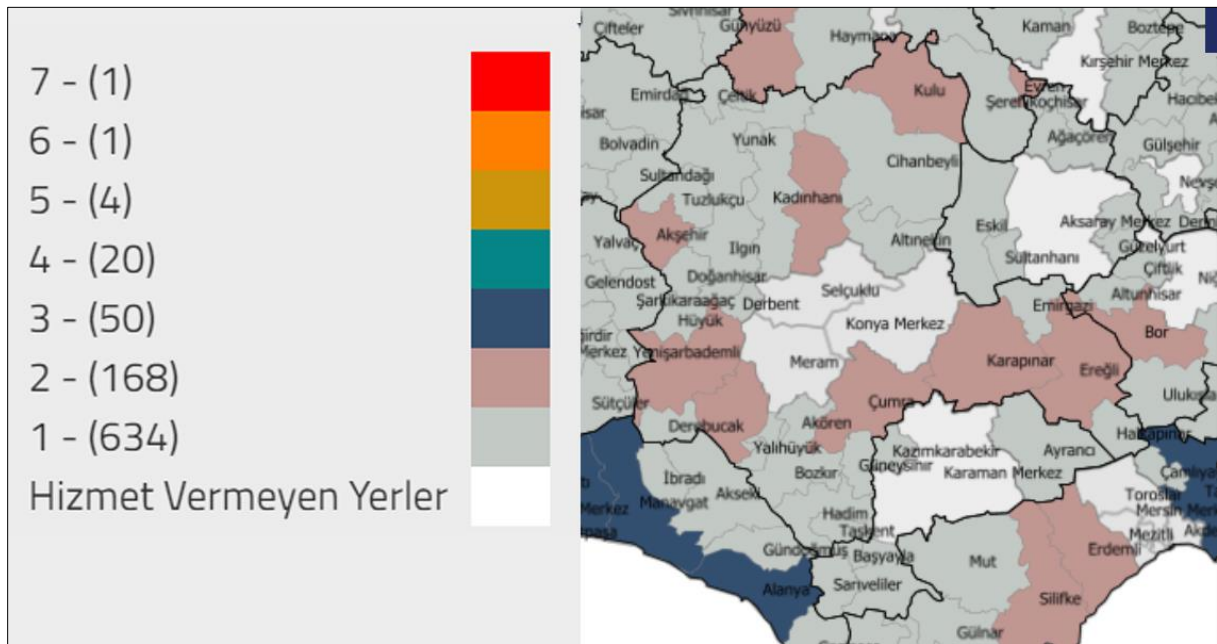

Kaynak: <https://yersis.gov.tr/web/#>

Öte yandan Diğer ilçeler bazında bakıldığında Konya Akşehir İlçesi 3. Derece; Kulu, Cihanbeyli, Ilgın, Seydişehir, Beyşehir, Ereğli, Karapınar ve Çumra ilçeleri 2. Derece sağlık hizmet merkezi

² Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Hizmet Merkezleri Raporu (2020)

Harita 9 TR52 Düzey2 Bölgesi Ticari Kentsel Hizmet Merkezleri (Diğer ilçeler)

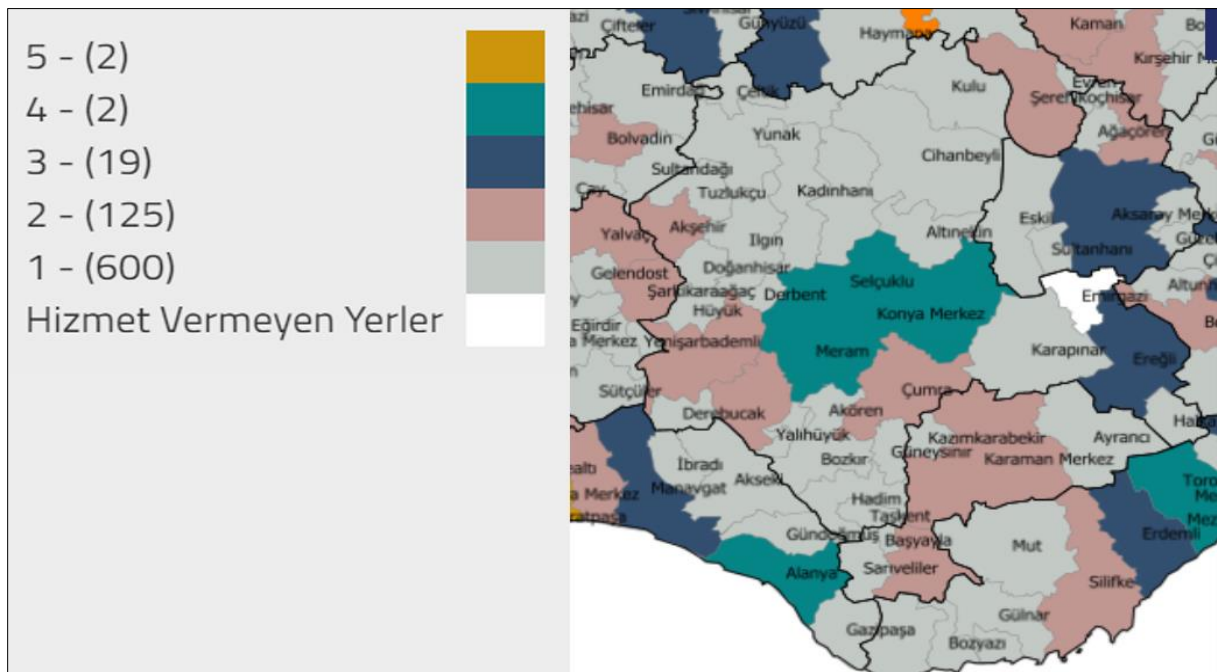

Kaynak: <https://yersis.gov.tr/web/#>

3.2.5.TR52 Düzey2 Bölgesi Kargoda Kentsel Hizmet Merkezleri

Bu analiz çalışmasında PTT A.Ş.'nin yerleşimler arası gerçekleşen kargo sayısı verisine göre akış verisi (2015-2018) esas alınmıştır.⁴ Çalışmaya göre Konya Kent merkezi Kargo hizmetlerinde 4. Derece Karaman İl merkezi ise 2. Derece kentsel hizmet merkezi konumundadır.

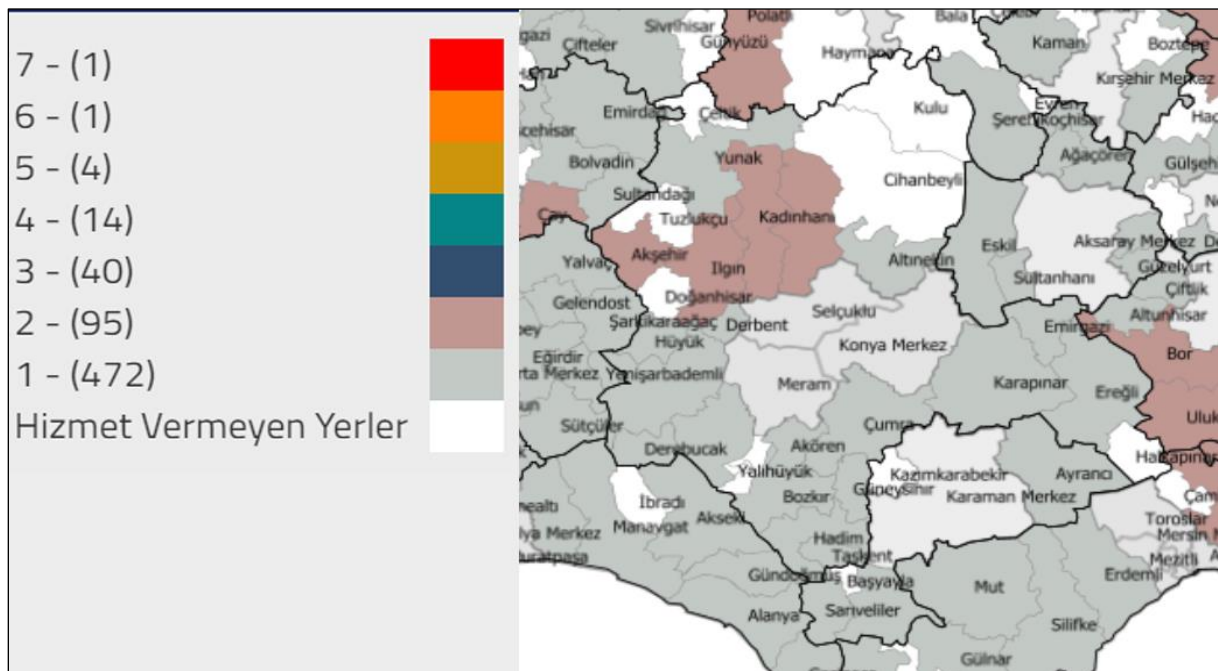
Harita 10 TR52 Düzey2 Bölgesi Kargoda Kentsel Hizmet Merkezleri (İl Merkezleri)

Kaynak: <https://yersis.gov.tr/web/#>

⁴ Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Hizmet Merkezleri Raporu (2020)

Harita 13 TR52 Düzey2 Bölgesi Ulaşım Kentsel Hizmet Merkezleri (Diğer ilçeler)

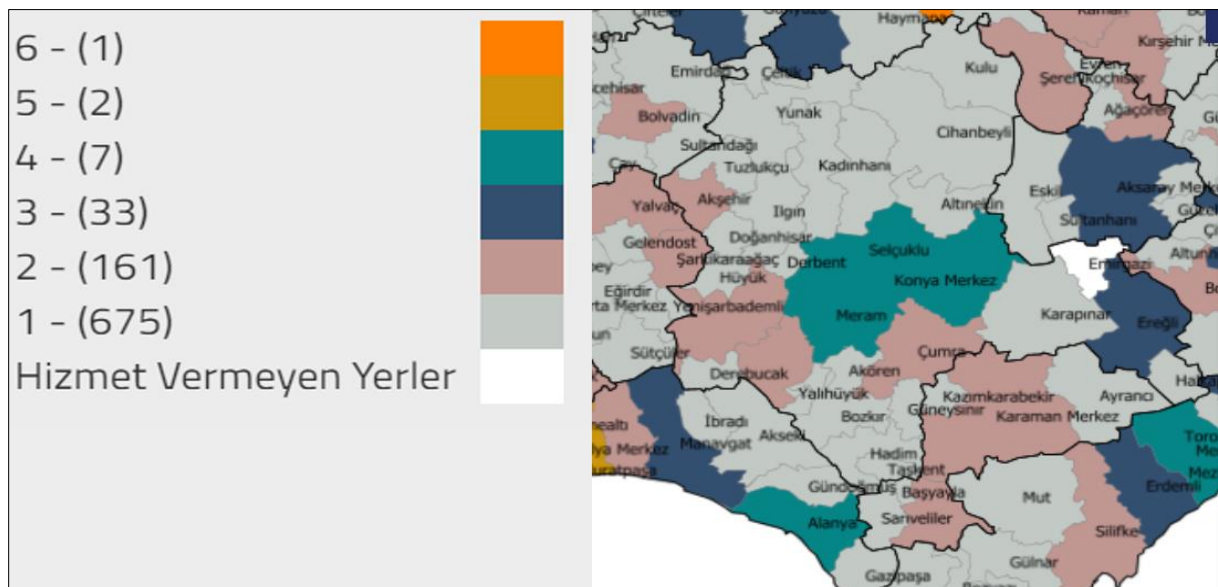

Kaynak: <https://yersis.gov.tr/web/#>

3.2.7. TR52 Düzey2 Bölgesi İletişim Sektörü Kentsel Hizmet Merkezleri

Çalışmada BTK'dan elde edilen baz istasyonları arası cep telefonu görüşme sayısına (2019) göre akış esas alınmıştır. 5 Buna göre Konya merkez ilçeleri İletişim sektöründe 4. Derece Karaman İl merkezi ise 2. Derece gelişmiş hizmet merkezi konumundadır.

Harita 14 TR52 Düzey2 Bölgesi İletişim Sektörü Kentsel Hizmet Merkezleri (İl Merkezleri)

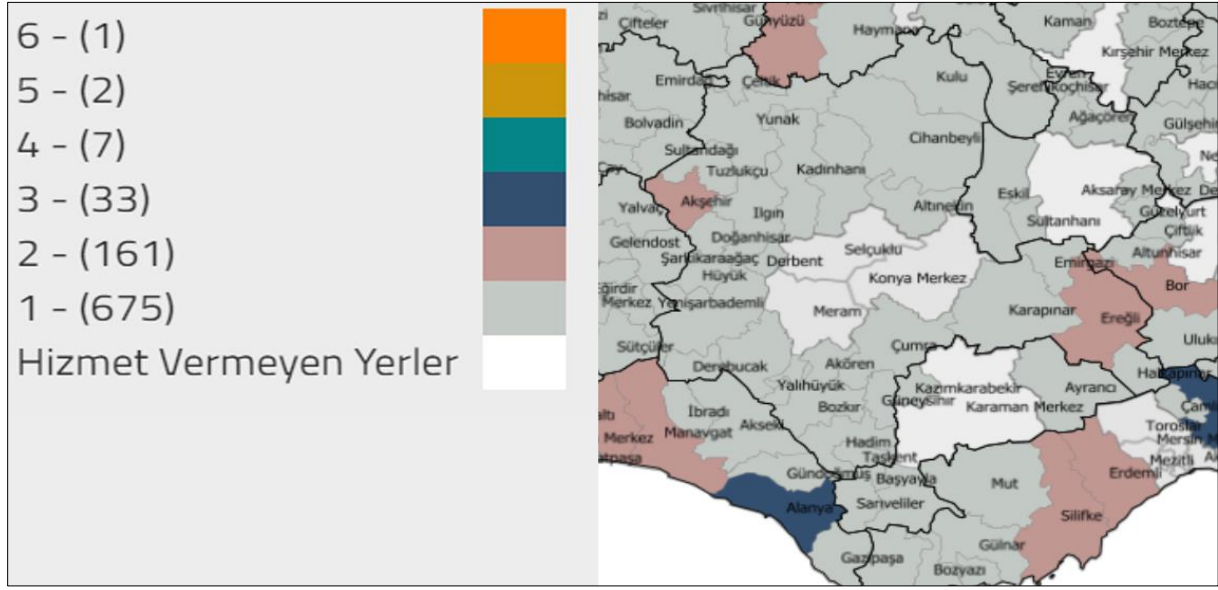

Kaynak: <https://yersis.gov.tr/web/#>

Diğer ilçelere bakıldığında yalnızca Konya'dan Ereğli ve Akşehir ilçelerinin 2. Derece gelişmiş iletişim hizmet merkezi olduğu görülmektedir. Bu durum araştırılması gereken bir konudur.

⁵ Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Hizmet Merkezleri Raporu (2020)

Harita 15 TR52 Düzey2 Bölgesi İletişim Kentsel Hizmet Merkezleri (Diğer ilçeler)

Kaynak: <https://yervis.gov.tr/web/#>

4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Hizmet Merkezleri araştırması kapsamında Konya ve Karaman ilçeleri için belirlenen kentsel hizmet merkezleri çalışması bu bölümde Mevlana Kalkınma Ajansı tarafından 2014-2023 Bölge Planı'nda belirlenen alt bölge merkezleri ile karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Burada amaç planda belirlenen alt bölge merkezlerinin sosyo –ekonomik dinamikler açısından halen bir merkez niteliği taşıyıp taşımadığının YER-SİS çalışması ile kontrolünün sağlanması ve Yeni Dönem Bölge Planı (2023-2030) alt bölge çalışmalarına altlık teşkil etmesidir.

Daha önce 2014- 2023 Bölge Planı'nda Konya- Karaman bölgesi için sahada ilçelerde yapılan kademelenme analizi anket sonuçlarına ve Se-ge analizine göre 4 farklı alt bölge belirlenmişti. Bu çalışmada alt bölge tanımı şu şekilde yapılmıştır:

ALT BÖLGE: İşsizliğin yoğun olduğu, göç veren ilçelere coğrafi olarak daha yakın, bunlara hizmet verme potansiyeli görece daha yüksek ve yakın çevresiyle sıkı fonksiyonel ilişkiler kuran ilçe merkezleri, kendisinin etkisi altında kalan diğer ilçe merkezlerini kapsamaktadır. Alt Bölgeler mal, hizmet, ev ile iş arasındaki yolculuk hareketleri bakımından birbirleri ile daha yoğun ilişki kuran ilçeleri kapsamaktadır. Alt bölgeler yönetsel sınırları, idari sınırlarla çakışmayan, yani fonksiyonel ilişkiler açısından o sınırları aşabilen mekânsal oluşumlardır.⁶ Alt bölgeler belirlenirken görece uzak olan ilçelerin kent merkezine geliş gidişlerinin azaltılması esas alınmış olup bunun yanı sıra yapılacak olan yatırımların, oluşturulacak olan ekosistemlerin vb. çalışmaların alt bölge merkezleri vasıtasıyla hinterlandında kalan ilçelere de hizmet etmesi ve birbirini tamamlayan bir bütün olarak ele alınması hedeflenmiştir.

Bu alt bölgeler Akşehir, Beyşehir- Seydişehir, Ereğli, Ermenek alt bölgeleridir. Alt bölge politikası TR52 Bölgesi için oldukça ihtiyaç duyulan bir politikadır. Çünkü bölgede beşeri ve ekonomik sermaye birikimi Konya il merkezine yığılmış durumdadır. Alt bölgelerin oluşturulması önceliği bölgenin Konya metropoliten alanı odaklı tek merkezli bir büyüme eğiliminin doğurduğu dezavantajların önüne geçilerek çok merkezli mekânsal gelişmenin sağlanmasını, hizmetin daha hızlı ve etkin bir şekilde o bölgeden verilerek il merkezleri üzerindeki baskının hafifletilebilmesini ve en nihayetinde bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılması politikasını ve küresel rekabet edebilirlik politikasını hayata geçirmeyi amaçlamaktadır.

Harita 16 2014- 2023 Bölge Planı'nda Belirlenen Konya-Karaman Bölgesi Alt Bölge Merkezleri

Kaynak: 2014- 2023 Karaman Konya Bölge Planı

⁶ 2014- 2023 Karaman Konya Bölge Planı

Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Hizmet Merkezleri araştırması kapsamında Konya ve Karaman ilçeleri için belirlenen kentsel hizmet merkezleri çalışması aşağıdaki tabloda özet halinde verilmiştir. Buna göre;

Tablo 2 Türkiye'de Kentsel Ve Kırsal Hizmet Merkezleri Araştırmasında TR52 Bölgesi İlçeleri

İlçe	Bütünleşik Kentsel Hizmet Merkezleri	Orta Öğretim	Yüksek öğretim	Sağlık	Ticaret	Kargo	Ulaşım	İletişim
Ahırılı								
Akören								
Akşehir	3. Düzey	2. Düzey	2. Düzey	3. Düzey	2. Düzey	2. Düzey	2. Düzey	2. Düzey
Altınekin								
Ayrancı								
Başyayla								
Beyşehir		2. Düzey	2. Düzey	2. Düzey	2. Düzey	2. Düzey		
Bozkır								
Cihanbeyli								
Çeltik								
Çumra		2. Düzey		2. Düzey	2. Düzey			
Derbent								
Derebucak								
Doğanhisar								
Emirgazi								
Ereğli	3. Düzey	3. Düzey		2. Düzey	2. Düzey	2. Düzey		2. Düzey
Ermenek		2. Düzey						
Güneysınır								
Hadim								
Halkapınar								
Hüyük								
İlgin							2. Düzey	
Kadınhanı							2. Düzey	
Karapınar				2. Düzey	2. Düzey			
Karatay	5. Düzey							
Kazımkarabekir								
Kulu					2. Düzey			
Meram	5. Düzey							
Merkez	3. Düzey							
Sarayönü					2. Düzey		2. Düzey	
Sarıveliler								
Selçuklu	5. Düzey							
Seydişehir		2. Düzey	2. Düzey	2. Düzey	2. Düzey			
Taşkent								
Tuzlukçu								
Yalıhüyük								
Yunak								

Kaynak: <https://yersis.gov.tr/web/#>

Akşehir İlçesi bütünleşik kentsel hizmet merkezleri ve sağlık alanında 3. düzey; diğer kategorilerde her zaman 2. Düzey kentsel hizmet merkezi sınıfındadır.

Harita 17 Yer-Sis Yerleşim Bazında Hizmet Bölgeleri – Akşehir İlçesi

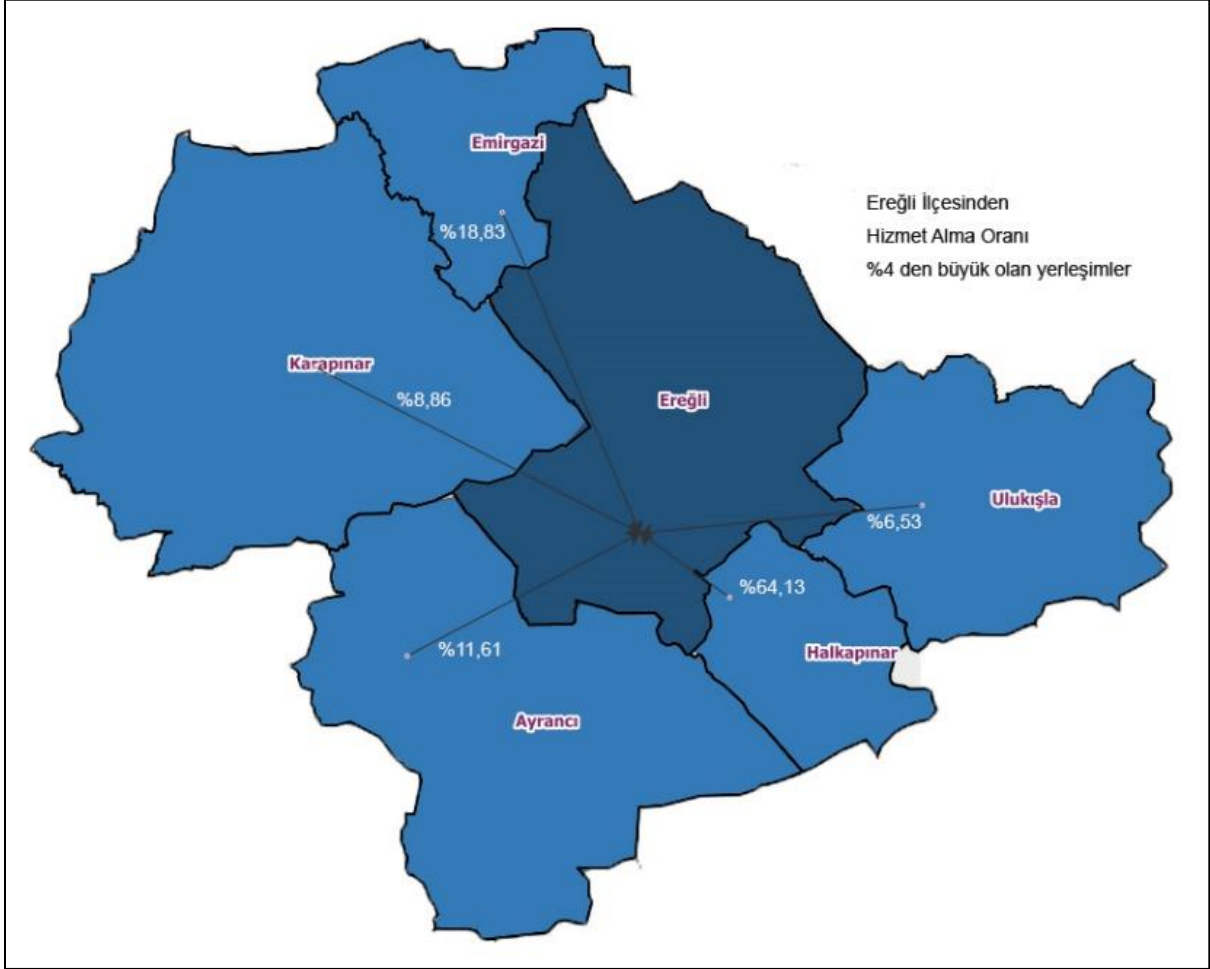

Kaynak: <https://yersis.gov.tr/web/#>

2014-2023 Karaman Konya Bölge Planı kapsamında yapılan analizde alt bölge merkezlerinin hinterlandına giren ilçeler ile ilgili değişimler Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Hizmet Merkezleri araştırmasına göre incelendiğinde ve yerleşim bazında hizmet bölgelerini sorguladığımızda; bölge ilçelerinden; Tuzlukçu, Yunak, Çeltik, Doğanhisar ve Ilgın ilçelerinin Akşehir ilçesinden hizmet aldığı görülmektedir. ancak Ilgın ilçesinin bütünleşik ağ ilişkileri incelendiğinde, ilçenin en önemli yani 1.sıradaki ilişkisi Konya kent merkezi ile olup hizmet alma oranı %35,74'dür.. Dolayısıyla Ilgın ilçesi bölge planında metropoliten alan olarak tanımlanan kent merkezi hinterlandında değerlendirilebilir. Nitekim bölge planında hem Akşehir ilçesi hinterlandında hem de Konya kent merkezi hinterlandında değerlendirilmiştir.

Ereğli ilçesi bütünleşik kentsel hizmet merkezleri ve ortaöğretim alanında 3. düzey; yükseköğretim ve ulaşım hariç diğer kategorilerde 2. düzey kentsel hizmet merkezi sınıfındadır.

Harita 18 Yer-Sis Yerleşim Bazında Hizmet Bölgeleri – Ereğli İlçesi

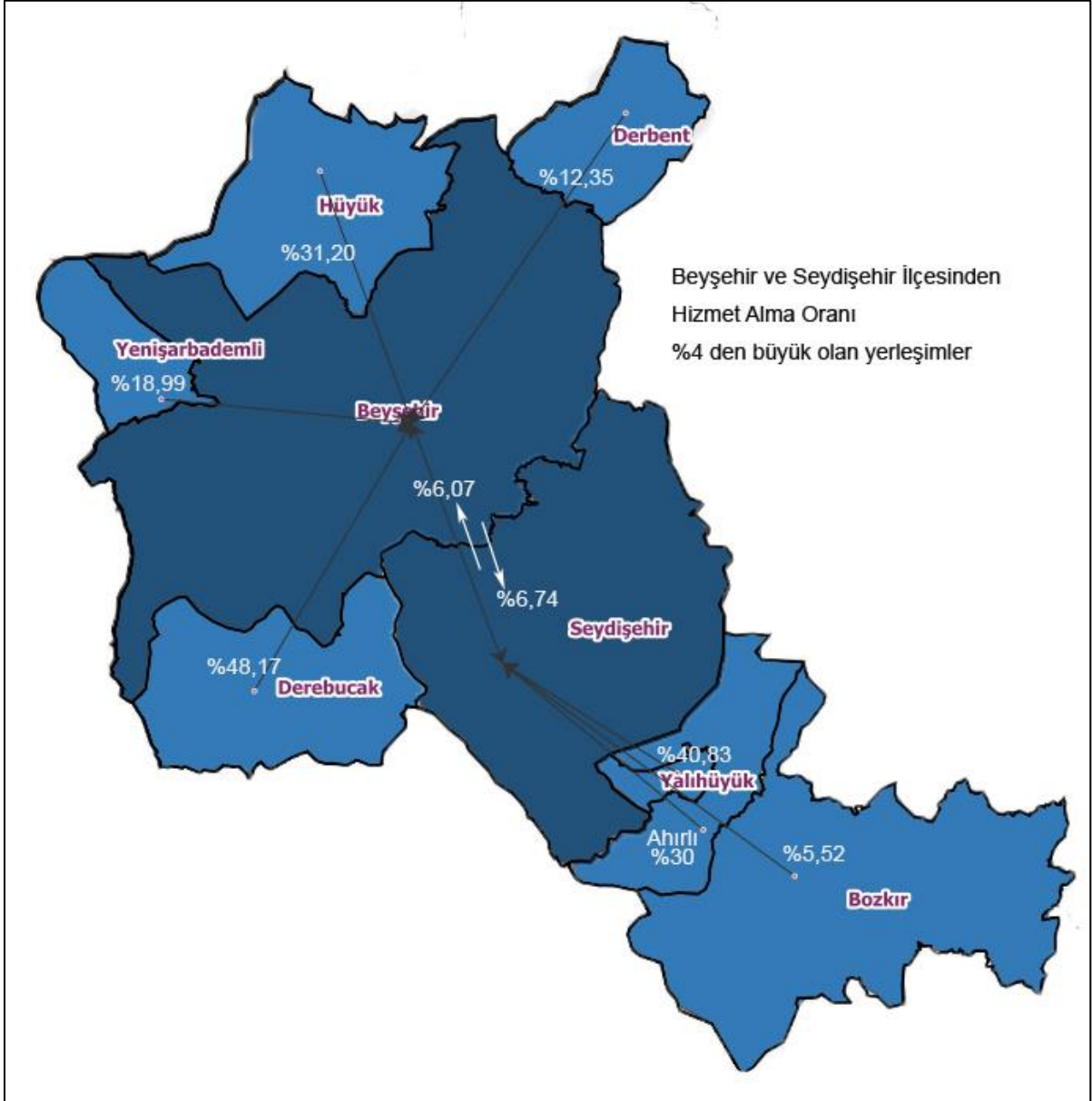

Kaynak: <https://yersis.gov.tr/web/#>

Ereğli alt bölge merkezlerinin hinterlandına giren ilçeler ile ilgili değişimler Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Hizmet Merkezleri araştırmasına göre incelendiğinde ve yerleşim bazında hizmet bölgelerini sorguladığımızda; bölge ilçelerinden; Halkapınar, Emirgazi, Karapınar ve Ayrancı ilçelerinin Ereğli ilçesinden hizmet aldığı görülmektedir. Ayrancı ilçesinin bütünleşik ağ ilişkileri incelendiğinde, ilçenin en önemli yani 1.sıradaki ilişkisi Karaman kent merkezi ile olup hizmet alma oranı %66,86'dır. Dolayısıyla Ayrancı ilçesi bölge planında metropolitan alan olarak tanımlanan kent merkezi hinterlandında değerlendirilebilir. Nitekim bölge planında hem Ereğli ilçesi hinterlandında hem de Karaman kent merkezi hinterlandında değerlendirilmiştir.

Beyşehir İlçesi ortaöğretim, yükseköğretim, sağlık, ticaret ve kargo sektörlerinde 2. düzey kentsel hizmet merkezi sınıfındadır. Seydişehir ilçesi ortaöğretim, yükseköğretim, sağlık ve ticaret sektörlerinde 2. düzey kentsel hizmet merkezi sınıfındadır.

Harita 19 Yer-Sis Yerleşim Bazında Hizmet Bölgeleri – Beyşehir ve Seydişehir İlçeleri

Kaynak: <https://yersis.gov.tr/web/#>

Beyşehir-Seydişehir alt bölgesinin hinterlandına giren ilçeler ile ilgili değişimler Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Hizmet Merkezleri araştırmasına göre incelendiğinde ve yerleşim bazında hizmet bölgelerini sorguladığımızda; bölge ilçelerinden; Hüyük, Derebucak, Derbent, ilçeleri Beyşehir'den; Ahırlı, Yalılıyük ve Bozkır ilçeleri Seydişehir'den hizmet almaktadır. Diğer taraftan Beyşehir ve Seydişehir ilçelerinin bütünleşik ağ ilişkileri incelendiğinde her iki ilçenin en önemli yani 1.sıradaki ilişkisi Konya kent merkeziyle 2.sıradaki en önemli ilişkileri ise birbirleriyle gerçekleşmektedir. Buna ilaveten Beyşehir'den hizmet alan ilçelerin Seydişehir ile, Seydişehir'den hizmet alan alan ilçelerin de Beyşehir ile 2.,3. önem sırasında ilişkileri bulunmaktadır. Dolayısıyla benzer gelişmişlik düzeyine sahip bu iki ilçe ve hinterlandındaki ilçeler arasındaki fonksiyonel ilişkiler sebebiyle bölge planında tek bir alt bölge içinde değerlendirilmiştir.

Derbent ilçesinin bütünleşik ağ ilişkileri incelendiğinde; 1.sıradaki ilişkisi Beyşehir'e nazaran daha uzak olmasına rağmen Konya kent merkeziyle olup hizmet alma oranı %65,36'dır. 2.sıradaki en önemli ilişkileri ise Beyşehir ile. Ancak bölge planı kapsamında yapılan analizde Derbent ilçesi Beyşehir-

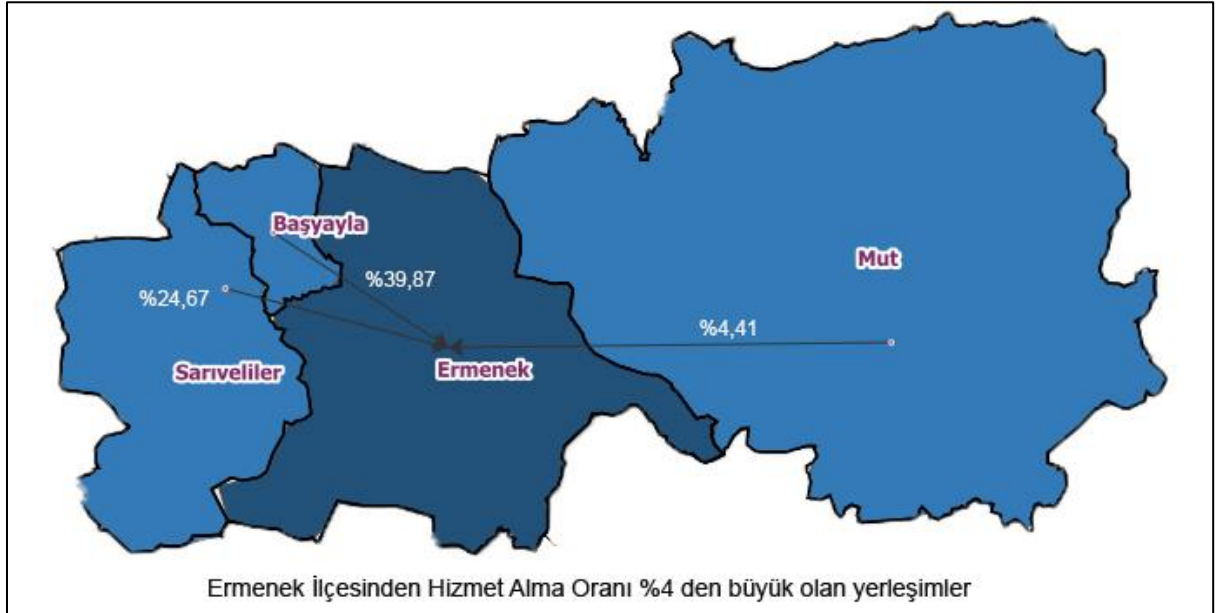
Seydişehir alt bölgesine dahil edilmiştir. Yeni dönem bölge planında bu durum değerlendirilerek Konya Kent merkezi hinterlandına alınabilir.

Bozkır ilçesinin bütünleşik ağ ilişkileri incelendiğinde; 1.sıradaki ilişkisi Seydişehir'e nazaran yaklaşık iki kat daha uzak olmasına rağmen Konya kent merkeziyle olup hizmet alma oranı %37,57'dir. Ancak bölge planı kapsamında yapılan analizde Bozkır ilçesi Beyşehir-Seydişehir alt bölgesine dahil edilmiştir. Kent merkezine olan uzaklığı da dikkate alındığında Bozkır ilçesinin Seydişehir ile fonksiyonel ilişkilerinin geliştirilmesi gerektiği düşünülerek bölge planında bu alt bölge kapsamında değerlendirilmesi uygun görülmüştür.

Diğer taraftan bölge planı çalışmalarında Hadim ve Taşkent ilçeleri de bu altbölgeye dahil edilmiştir. Taşkent ve Hadim ilçelerinin çok yakın olmasından dolayı fonksiyonel ilişkileri kuvvetlidir. Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Hizmet Merkezleri araştırmasında Bozkır ile ilişkilere bakıldığında; özellikle Hadim ilçesinin Bozkır ile bütünleşik ağ ilişkisi 2. önem sırasındadır. Bu ilişkiler eğitim (ortaöğretim) ağırlıklıdır. Karaman Konya Bölge Planında Bozkır ilçesi Beyşehir-Seydişehir alt bölgesine dahil edildiği için dolaylı ilişkiler nedeniyle Hadim, Taşkent ilçeleri de bu alt bölgeye dahil edilmiştir. Söz konusu alt bölge biraz geniş bir alanı kapsamaktadır bu sebeple yeni dönem yapılacak olan bölge planında iki ayrı alt bölgeye dönüştürülmesi hususu değerlendirilebilir.

Ermenek ilçesi; 2014- 2023 Karaman Konya Bölge Planında bir alt bölge merkezi olarak konumlandırılmış olup kendisine çok yakın mesafedeki komşu ilçeler (Başyayla ve Sarıveliler), erişilebilirlik imkanlarının kısıtlı olduğu dağlık bir coğrafyada bulunmaktadır. Dolayısıyla sözü edilen bu 3 ilçe arasında fonksiyonel ilişkiler çok kuvvetli olup bu ilçeler arasında en gelişmiş olanı diğerlerine çeşitli hizmetleri sağlamaktadır. Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Hizmet Merkezleri araştırmasında da ortaya konulduğu gibi Bütünleşik Kentsel Hizmet Merkezlerinde 1A hizmet düzeyinde olan Ermenek; 1B hizmet düzeyindeki Başyayla ve Sarıveliler ilçelerine çeşitli hizmetler sunmaktadır.

Harita 20 Yer-Sis Yerleşim Bazında Hizmet Bölgeleri – Ermenek İlçesi

Kaynak: <https://yersis.gov.tr/web/#>

Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Hizmet Merkezleri geliştirilmiş derece ağ analizinde ilçelerin en önemli ilk (1. Derece) ilişkilerini ve Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Hizmet Merkezleri araştırmasında yerleşim bazında hizmet bölgelerini sorguladığımızda; Sarıveliler ve Başyayla ilçelerinin 1.derece ilişki kurdukları ilçe Ermenek'tir. Bu bağlamda 2014-2023 Karaman Konya Bölge planında bir alt bölge merkezi olarak konumlandırılan Ermenek, (söz konusu yörenin erişim imkânları, kent merkezine uzaklığı ve coğrafi yapısı gereği) Sarıveliler ve Başyayla ilçeleri için alt bölge merkezi niteliğini halen taşımaktadır.

Sonuç olarak, görüldüğü üzere 2014- 2023 Bölge Planı'nda yapılan analizler neticesinde oluşturulan 4 alt bölgeler, bu bölgelerin merkezleri ve hinterlandlarına ilişkin kararlar Yer-Sis ile ortaya konulan analizlerle örtüşmektedir. Dolayısıyla yeni dönem bölge planı çalışmalarında alt bölgelerin niteliğini koruyacağı tespit edilmiştir.

5. KAYNAKÇA

- Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Hizmet Merkezleri Raporu, T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı,2020
- Türkiye’de Kırsal Yerleşimler Saha Çalışması Raporu, T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı,2020
- İller ve Bölgeler Arası Sosyo-Ekonomik Ağ İlişkileri Raporu, T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı,2020
- 2014- 2023 Karaman Konya Bölge Planı
- 2014- 2023 Bölge Planı, Kapsamlı Mevcut Durum Analizi

Şeyh Sadrettin, Ferit Paşa Cd. No:18, 42040 Meram/Konya
Tel: 0 (332) 236 32 90 – Faks: 0 (332) 236 46 91
E-posta: bilgi@mevka.org.tr | www.mevka.org.tr

Kalkınma Ajansı Yayınları Bedelsizdir, Satılmaz.